

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Метапсихологія та її паралогізми»
за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
Л.В.Помиткіна

Конспект лекцій розглянутий та схвалений на
засіданні кафедри авіаційної психології

Протокол № _14 від «_17»_12_2021 р.

Завідувач кафедри Л.В.Помиткіна

Лекція №1

Тема лекції: Сутність метапсихології

План лекції

1. Історія розвитку та становлення метапсихології як науки
2. Сутність метапсихології
3. Призначення метапсихології

Література

1. Вольфганг Лох, Гельмут Хинц. Основы психоаналитической теории. Метапсихология. – К.: Когито-Центр, 2007. – 160 с.
2. Гарбер И. Е. Метапсихология в XXI веке: предмет, структура и методы // Психологический журнал. – 2006. - №3. – С.106-114.
3. Снетков В.М. Метапсихология как наука о душе: энергоинформационный подход к ресурсам душевной деятельности человека. – К.: Когито-Центр, 2007. - 540 с.
4. Супрун А.П., Янова Н.Г., Носов К.А. Метапсихология: Релятивистская психология. Квантовая психология. Психология креативности. – К.: Либроком, 2013. -512 с.
5. **Інформаційні ресурси в Інтернеті**
6. 3.3.1. Вікіпедія <https://uk.wikipedia.org/wiki/метапсихологія>
7. 3.3.2. Ж.Лапланш https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/slovar_psih/13.php
8. 3.3.3. Метапсихологія https://dic.academic.ru/dic.nsf/dic_new_philosophy/749/метапсихологія

ЗМІСТ лекції

Метапсихологія (грец. Мета – приставка, що позначає проходження в просторі або в часі, грец. Ψυχή - душа; λόγος - знання) - багатозначний термін, що вживається в різних аспектах наукового знання, найчастіше в тісному зв'язку з дисципліною психологією.

Метапсихологія (психоаналіз) - «загальна теорія» психоаналізу (в первісному сенсі - фрейдизму), а також специфічний підхід до вивчення психічних явищ.

Метапсихологія (грец. Meta - після, за, через) - термін, запропонований Фрейдом для позначення найбільш загальних теоретичних основ психоаналізу. Відноситься до теоретичного фундаменту, базовим основам психоаналізу.

Психологічна енциклопедія: (metapsychology) У буквальному сенсі слова термін М. означає те, що знаходиться «за» психологією або «позаду» неї, так само як термін «метафізика» означає те, що знаходиться «за» фізикою чи «позаду» неї. Ці два значення пов'язані між собою, але не ідентичні.

коротка історія

Ідеї метапсихології були сформульовані і розвинені Фрейдом в декількох роботах і відображають етапи теоретичного осмислення їм загальних основ психоаналізу.

Це «Проект наукової психології» (1895, за життя Фрейда не публікувалася), «Тлумачення сновидінь» (1900), «Про два принципи функціонування психіки» (1911), «По той бік принципу задоволення» (1920), «Я і Воно» (1923) і деякі інші.

суть метапсихології

Метапсихологія описує психічні процеси в аспектах (підходах) динамічних, топографічних і економічних відносин.

- Економічний аспект відноситься до поняття «енергія» і описує психічні явища через процеси збудження, розподілу енергії, зв'язування, катарсиса, розрядки.
- Динамічний аспект описує психічні феномени як результат зіткнення і складання сил або первинних потягів (потяг до життя і потяг до смерті), кожне з яких має джерело, величину і об'єкт.
- Топографічний аспект відноситься до понять і формулювань, які характеризують конструкт психічного апарату (свідомість, підсвідоме і несвідоме, а також Ід, Его і Супер-Его).

додатки

Сформульовані Фрейдом три підходи в метапсихології, пізніше Рапопортом і Джилл були доповнені ще двома: генетичним і адаптивним. Хоча їх теоретична основа була в ранньому психоаналізі, але в якості метапсихологічних складових вони були позначені пізніше.

- Генетичний аспект (підхід) описує психічні явища в тимчасових параметрах розвитку людини від дитинства до дорослого віку, де істотними є чинники і обставини раннього дитинства.
- Адаптивний підхід передбачає вивчення міжособистісних і соціальних феноменів, що впливають на психіку індивіда або зазнають вплив з її боку.

Крім п'яти вищезазначених підходів існує безліч припущень, поширених настільки широко, що їх не виділяють в окремі підходи, оскільки розглядають всередині названих.

Призначення метапсихології перш за все полягає в побудові такої теорії психіки, в якій людина розглядається як біопсихічна цілісність, як істота, що опановує внутрішнім і зовнішнім середовищем на основі даних йому і розвитку

здібностей і при цьому бореться зі своєю тваринною початком. Система має давати картину психологічно детермінованих психічних феноменів, протиставляючи їм тим, що виникають випадково або на основі біологічних або фізичних законів; вона повинна будуватися, послідовно орієнтуючись на принципи каузальної логіки, а не телеології. Вона повинна допускати множинне причинне пояснення, діючи шляхом конвергенції або дивергенції щодо донного елемента. Закономірності та параметри повинні бути, по суті, безособові; особисті міркування доречні але рівні, близькому до спостережень або клінічного теоретизування.

Фрейд розглядав свої теорії як свого роду концептуальні 'будівельні ліси', що підлягають перебудові відповідно до нових спостережень і дедуктивних висновків. Незважаючи на суперечливість, почасти внаслідок віддаленості від клінічних спостережень, метапсихологія розглядається більшістю аналітиків як необхідна, корисна і гнучка теоретична система.

Сучасне становище метапсихології

Метапсихологія вважається основою класичного психоаналізу і багатьма сучасними школами психоаналізу (наприклад, школою об'єктних відносин) не використовується. Часто метапсихологія піддається критиці з-за уможливленості, віддаленості від клінічної практики, внутрішніх протиріч.

Проте, у багатьох аналітиків метапсихологія розглядається як необхідна, корисна і гнучка теоретична система.

Нові концептуальні підходи в метапсихологічному ракурсі запропоновані в зведеній формально-логічній моделі теорії потягів Лібідо і Лета (Корделія Шмідт-Хеллерау) і в моністичній тіфоаналітичній концепції потягу до смерті (Юрій Вагін).

Книги по метапсихології: основні

Сергій Зміїв, Р.К.Седіх, Вольфганг Лох, А.П.Супрун, Н.Г.Янова, К.А.Носов

Андрій В.Болотов: метапсихологія - Це книга про таємничу сферу несвідомого і її величезний вплив на життя кожного. Ця книга - модель психіки, заснована на аналогії з програмним забезпеченням. І нарешті, це книга про саморозвиток, цілепокладання та налаштування себе на досягнення бажаного.